

БЕОГРАДСКЕ ОПШТИНСКЕ НОВИНЕ

ИЗЛАЗИ НЕДЕЉНО ЈЕДАН ПУТ

ЦЕНА ЗА СРБИЈУ:

НА ГОДИНУ 6 дин.
НА ПОЛА ГОДИНЕ 3 "
ЗА СТРАНЕ ЗЕМЉЕ НА ГОДИНУ 9 "

НЕДЕЉА 24. ОКТОБАР 1893.

ЦЕНА ЈЕ ОГЛАСИМА 6 ПР. ДИН. ОД ВРСТЕ

ПРЕТПЛАТУ ВАЉА СЛАТИ УПУТНИЦОМ НА ОПШТИНСКИ СУД
А СВЕ КОРЕСПОНДЕНЦИЈЕ НА УРЕДНИКА

Рукописи не враћају се

Неплаћена писма не примају се.

ВАРОШ БЕОГРАД

СРПСКО-ФРАНЦУСКО ДРУШТВО ЗА ОСВЕТЉЕЊЕ И ЖЕЛЕЗНИЦЕ

Претплата на листа

Долепотписати претплаћујем се код горе означеног друштва а по одредбама ове претплатне листе на годин месеци и то:

На лампа сијалица од по свећа.

На пламених лампа од по

На потребну количину струје за индустријске циљеве а за кућу у улици овде у Београду.

За струју утрошену на горепоменути циљ плаћају динара месечно или према стању, које буде показао струјомер од ампера и који буде поставило друштво.

Поменути претплатни рок продужиће се према одредби чл. 12. ове листе ако га не би писмено отказао . . петнајест дана пре истека његовог.

У Београду 189 год.

Потпис претплатника

. са станом у улици

Примедба: Ова се претплатна листа испуњена и потписана мора завести у нарочиту књигу суда општине Београдске.

Услови претплате

Чл. 1. Српско-Француско друштво за осветљење и железнице даје електр. струју у границама обележеним члановима 9 и 31 уговора сваком оном, који се претплати најмање за шест месеци и који пристане на одредбе ове претплатне листе.

Чл. 2. Друштво ће о своје трошку спровести струју од главног уличног спроводника па до стана претплатника, односно до уличне границе имања, ако стан није на улици. — Одатле пак, па даље кроз стан (односно кроз имање и стан) Друштво ће о трошку претплатника извршити и одржавати у добром стању не само гранање већ и цео електрични прибор (сандучиће, кому-

таторе, прекидала струје и т. д.), изузевши случајеве предвиђене у чл. 35. уговора. Сви спроводници у унутрашњости стана као и ван стана где је то потребно, морају бити изоловани.

Чл. 3. Ако претплатник тражи да му друштво изврши инсталацију, цео прибор за унутрашње намештање набавиће и извршиће друштво о трошку претплатника а по тарифи коју је надзорна комисија одобрила. Исплату тога прибора вршиће претплатник или у готовом или у месечним отплатама према споразуму.

Чл. 4. При потпису ове претплатне листе, претплатник ће на име гаранције положити каси друштвеној по *чет* динара од сваке лампе сијалице, а по *двадесет* динара од сваке пламене лампе (:ако другу какву погодбу не би међу собом утврдили:) — Та напред уплаћена сума вратиће се абоненту по истеку претплатног рока, пошто се од ње одбију претходно сви трошкови које претплатник има да плаћа друштву било за струју било за лифровање и намештање прибора.

Чл. 5. Претплатник се не може противити радовима око чишћења, оправљања или замењивања појединих делова електричног прибора кад се од стране друштва буде нашло, да су ти радови потребни. О времену извршења тих радова друштво ће се увек споразумети са претплатником.

Нарочито се претплатницима не дозвољава, да ма у чему мењају и премештају спроводнике или остали електрични прибор који је друштво поставило, без нарочитог споразума са друштвом.

Друштво ће само чувати кључ од сандучета у коме је затворен комутатор за довођење струје.

Чл. 6. Електричне ће се струје давати претплатницима било по струјомеру (контеру) било по ма каквој другој погодби између друштва и претплатника.

Претплатник може слободно располагати струјом тек пошто је прошла кроз струјомер. Сваки покушај коме би био циљ да се употреби струја која не би прошла кроз

струјомер сматраће се као злоупотреба и против њега ће се поступити по закону.

Према највећој количини струје, која је у претплатној листи означена, наместиће се један или више контера. Количина утрошене струје представљаће се амперсатима. Што се тиче тачности струјомера као и правилног њиховог хода, они ће се испитати увек кад то зажели било претплатник било само друштво. — Ако се струјомер у своје ходу заустави, количина електричне струје за то време одредиће се из одговарајуће средње вредности утрошене струје за прошли месец.

Чл. 7. Друштво ће давати претплатницима под кирију струјомер таквога система који буде оно у споразуму са надзорном комисијом изабрало. Месечне кирије за струјомере утврђене ниже означеном таблицом исплаћиваће се у исти мах са наплатом месечне потрошње електричне струје.

Калибар струјомера месечна кирија и одржавање у добром стању

до 2.5 ампера или до 5 сиј. по 16 свећа	2 дин.
" 5 " " 10 " " 16 " 3 "	" "
" 10 " " 20 " " 16 " 5 "	" "
" 20 " " 40 " " 16 " 7 "	" "
" 40 " " 80 " " 16 " 9 "	" "
" 100 " " 200 " " 16 " 14 "	" "

Месечна кирија за струјомере јаче од 100 ампера одредиће се нарочитом погодбом према потреби.

Наплаћујући горе поменути месечну кирију, друштво се обвезује, да само намести, чисти и оправља струјомере.

Чл. 8. Цена електричне светлости за приватне претплатнике јесте на сахат:

0.04 динара за сијалицу од 10 свећа
0.06 " " " " 16 "
0.10 " " " " 32 "
0.16 " " " " 50 "
0.36 " " пламену ламп. од 500 све.
0.60 " " " " 1000 "

Цена електричне струје, употребљена на друге потребе, (осим осветљења), биће за приватне претплатнике и на сахат 0.50 динара од електричног коња (:т. ј. од 735 ват-сати или волт-ампер сати:)

Но и поред ових цена моћиће друштво уговорити са претплатницима нарочите цене како за осветљење тако и за осталу употребу струје.

Овако уговорене цене одредиће се према броју лампа односно према количини тражене струје за сваки поједини случај, али те цене не могу бити више од горе утврђених појединачних цена.

Чл. 9. Наплата утрошене струје вршиће се месечно и у стану претплатника према поднесеном рачуну. Количина наплате одредиће се било по ранијој погодби, било према стањима контера, а та ће се стања прочитати увек у присуству претплатника или његовог заступника и забележити чиновник друштвени у књигу коју ће чувати претплатник. Ако друштво или претплатник не би хтео присуствовати читању стања контера, читање ће се извршити на позив ма које стране у присуству једнога члана надзорне комисије.

Ако претплатник не плати свој рачун ни после тридесет дана рачунајући од дана кад му је тај рачун поднесен, друштво ће му струју презинуту (пошто га о прекидању струје три дана раније писмено извести) и тражити судским путем наплату за већ утрошену струју (чл. 39 уговора).

Чл. 10. Ако се струја превине у случајевима предвиђеним чл. 53 уговора друштво не ће бити дужно да плати својим претплатницима никакву оштету, осим да им врати новац за струју коју би они унапред платили а из горњих је узрока не би утрошили.

Друштво задржава право да кроз спроводнике не пропусти струју између девет сати из јутра и три сата после подне где је то у опште могуће и по престанку претплатника да би могло у том међу времену извршити чишћење, оправке и пробе на својим справама.

Чл. 11. Претплатници се обвезују да

ће се односно употребе електричне струје придржавати свију правила и прописа друштвених које надзорна комисија одобри и које ће бити објављени у Београдским општин. новинама.

Чл. 12. Ако претплатник петнајест дана пре истека претплате не извести друштво писменим путем било о престанку претплате, било о смањивању количине електрицитета, претплата ће потпуно важити и даље али само за три месеца и тако даље од три до три месеца све докле се престанак претплате писмено петнајест дана пре истека на објави.

Да је овај препис веран ориџиналу, тврди

ГБр. 4716

12. Окт. 1893 у Београду.

Председник
надзорне комисије
за електр. осветљење

Б. М. Станојевић с. р.

РАД ОПШТИНСКОГ ОДБОРА

17 Октобра 1893 год.

ЛХХIV ВАНРЕДНИ САСТАНАК

Преседавао председник г. Милован Р. Маринковић од одборника били г. г. В. Димитријевић, М. Велизарић, М. Банетановић, К. Д. Главинић, Н. Вулковић, К. Петровић, Мих. М. Ђорђевић, К. Б. Михајловић, С. Величковић, Ј. Ђуровић, Св. Ристић, С. Азријел, Мих. Д. Банковић, Ђ. Наранџић, Р. Драговић, Ђ. С. Новаковић, Др. М. Радовановић, В. М. Годоровић, Јован Христић, Др. П. Поповић.

I.

Прочитан је записник одборских одлука седнице држане 12. Октобра 1893. год. и примљен је без икаквих измена.

II.

Председник износи одбору на решење молбу Стојана Стевића, послужитеља, којом моли, да одбор општински изда накнадно уверење за његову жену Евицу да је владања доброг и имовног стања средњег, те да поништи издато уверење истражном судији, да је одбору непозната.

По прочитању те молбе одбор је, пошто је неколико одборника изјавило да Евицу познају одлучно, да се пошље истражном судији накнадно уверење да је Евица жена Стојана Стевића доброг владања и средњег имовног стања и да се овим уверењем поништи оно прво

III.

Председник износи одбору на мишљење молбе којима се траже уверења о сродству и сиротном стању.

По прочитању тих молби СБр. 16910 и АБр. 6195, одбор је изјавио мишљење да се суд предходно увери о наводима молитељица Василије Т. Костића и Ане К. Михајловићеве, па тек онда да им изда тражена уверења.

IV.

Поводом молбе Султана Станковић оvd. удове управа водовода предлаже, да се за ову 1893. годину врши наплата за потрошњу воде преко одређене количине читањем водомера за свих дванајест месеци од једном у место свако три месеца.

По прочитању овог предлога ВБр. 4736, одбор је решио, да се за ову 1893. годину наплаћивање више потрошене воде преко одређене количине врши према читању водомера на крају дванајестог месеца. У будуће да се ова наплата врши после сваког трећег месеца, као што је правилима прописано.

V.

Председник износи одбору на решење молбу Радована С. Мутавџића општ. инжењера, којом моли, да му се повиси плата од пет хиљада на шест хиљада динара годишње и да се о његовом службовању закључи уговор на три године под истим погодбама под којима је закључен уговор и са инжењером Костом Јовановићем у ком би случају Мутавџић дао оставку на државну службу, од које је до сада одсуствовао.

По прочитању те молбе и препоруке управника грађевинског одељења одбор је решио да се Радован С. Мутавџић инжењер задржи у општ. служби са платом од шест хиљада динара годишње почевши од првог новембра 1893. год. и под истим погодбама, под којима је примљен инжењер Коста Јовановић, (види решење одборско од 1. Августа 1893. год. АБр. 4347). Да суд општински закључи уговор о службовању Мутавџићевом на три године.

СРПСКИ УСТАНИЦИ ПРОТИВУ ТУРАКА

У В Е З И

ОД НАРОДНИХ СВОБАДА У ТУЏИНУ

од 1459.—1814. године.

ИСТОРИЈСКА РАСПРАВА

У ДВА ДЕЛА

НАПИСАЛИ

Р. Агатовић и П. М. Спасић.

(Академијски Савет Вел. Школе наградио првом видовданском наградом општ. београдске).

Мото:

— „Пора намъ перестать быть умными чужимъ умомъ и славными чужою славою“ (Време је да престанемо мудровати туђом памећу, и славити се туђом славом).

Карамзин.

(НАСТАВАК)

Има трагова, да је први зачетак клицама српских хајдука лежао још у првој половини XV. ст. за време живота

српске деспотовине у Србији.⁽¹⁾ Али се живот њихов интензивније јавља тек после пропасти свију српских самосталних покрајина. Тада се горе српске почињу пунити синовима српским, жељним освете над угњетачем њихове слободе. И што је беснило турско било јаче и силније, то је број ових горских осветника све већма растао. Преневши тако мисао ослобођења свог у планине и пећине, и могао је народ српски онако куражно водити непрекидну борбу с Турцима за све време од пропасти своје, па до сршетка XV. столећа. Само живо сећање на слободу, каква примера даваху слободни српски хајдуци могаху бити покретачем оноликих покушаја народних да се дигне на устанак и збаци са себе јарам тирански. Али и кад природне стихије, и последнице неке љуте казне божје не дадоше, да напори српскога народа уроде плодом сјајније будућности, онда, мислите да се растурају хајдучке чете српске, које су умеле тако живо да припремају те устанке народне? Не. Не само да се не растурају, него постају још гушће и јаче, што је мрзост Турска на немирност српскога народа расла. И баш од почетка

XVI. ст. хајдучки живот српскога народа почиње да сија у свој својој светлости.

Далеко би се удаљили од искакнутаг циља, кад бисмо се сада упустили у описивање живота и радње српских хајдука од доба њихова постанка, па до дана свршетка њихове историјске улоге. Баш и кад бисмо најзад хтели то да радимо, признајемо да нам је перо за тај посао врло слабо. Јер ко може лепше описати и опевати живот српских хајдука, него што је то учинила, у своје време, народна поезија? Ко може дати потпунију и лепшу слику хајдучкога живота српскога народа, него што нам је пружа народни са? С тога ћемо се ми задовољити само неколиким примерима из живота српских хајдука у почетку XVI. ст. колико да докажемо, да дух потлаченога Српства и после више неуспешних покрета у другој поли XV. ст. није клоуно, него да је још постао интезивнији и јачи.

Природно је, да је чета хајдучких било највише онде где је и услова за њихов опстанак највише било, где је дакле било и густих шума и планина, а и добра изгледа на свакидању освету Турцима. Само се, дакле, каже, да где је било

(1) Види „Побратимство“ за г. 1892. св. за април.

VI.

Грађевинско одељење општине београдске извештава одбор, да су Ранко Гођевац и синови довршили оправку локомотива, кучљених од Милорада Карамарковића из Пожаревца и моли одбор, да одреди комисију да прегледа, да ли су локомотиве исправљене онако, како прописане погодбе траже.

По прочитању тога акта и извештаја грађевинског одељења АБр. 6248, одбор је одлучно, да одборски повереници г. г. Милан О. Петровић и Светозар Ристић одборници и Влада Марковић инспектор српских државних железница са једним машиновођем, кога ће они изабрати, прегледају ове локомотиве, да ли су исправљене према прописаним погодбама.

Раду овог повереништва да присуствује као члан саветодавац г. Т. Селесковић, управник грађевинског одељења општине београдске.

VII

Председник извештава одбор, да чланови црквеног одбора цркве светог Марка г. г. Јован Илић свештеник, Јован Дитмиријевић земљоделац и Петко Вељковић предузимач према извештају пореског одељења нису платили порезу за прво полгође 1893 год. и да би их према томе требало разрешити од ове дужности.

По прочитању извештаја пореског одељења АБр. 5972, одбор је решио, да се Јован Илић свештеник, Јован Димитријевић земљоделац и Петко Вељковић предузимач разреши од дужности одборника цркве св. Марка овластив суд општински, да на место њихово друга лица одреди за чланове тога одбора.

VIII

Председник изнови одбору на решење молбу Стевана Станковића поручика, којом моли, да му се из општинске касе да новчана помоћ за изучавање музике на страни.

По прочитању те молбе АБр. 6002, одбор је одлучио, да се о овој молби у идућој седници решава.

IX.

Сходно одлуци одборској од 23. Септембра ове године АБр. 5703, Председник извештава одбор, да је Милева Арсићка удова овлашћена дописта сиротног стања и да заслужује, да јој се из општинске касе даје помоћи.

По прочитању тог извештаја АБр. 5934 одбор је решио, да се Милеви Арсићки ова удовољ,

више Турака било је у околини, и више хајдука српских; где су Турци чешће пута пролазили, било као трговци, царски порезници (харачлије) или најзад, као царски војници, да је по тим друмовима било највише чета хајдучких. У примерима, које ћемо ниже споменути, највише се спомињу хајдуци у нашој Србији у моравској долини, од Јагодине па до Авале, а то је с тога, што је туда за време Турака пролазио онај чувени *цариградски друм*, који је везивао с Цариградом Софију, Пирот, Извор, Ниш, Крушевац, Сталаћ, Буприју, Јагодину, Баточину, Паланку, (Смедеревску) Гроцку (Хисарцик) и Београд. Њиме је ишла свака царска војска, кад би год полазила на Угарску. С тога се кроз све време хајдуковања српскога око тога друма врзу чете хајдучке од *осамдесет до сто* другâ, које нису ниједну царску војску пропустиле, да с миром прође. Други друм, који је ишао од Београда на Лисовић, Стојник, Рогачу, Космај, Венчац, па на Рудник, а одатле на западну Мораву, преко Крушевца у Ниш, Извор, Пирот, и даље се настављао на цариградски, још је био опаснији по Турке, јер су ту биле онда врло густе шуме: Авала, Космај, Венчац, Букуља, Рудник

издаје из општинске касе онолико, колико одбор за одређивање ове помоћи може највише да да.

X.

По прочитању молбе Д. К. Јовановића окр. начелника АБр. 5858, којим моли, да општина од њега не наплати ништа за саграђен тротоар пред његовим иманем у кнез Милошевој улици бр. 3 и да му тиме наплати штету, коју је његово имање претрпело нивелисањем те улице, одбор је одлучио, да општински правозаступник поднесе опширан извештај о стању парница, подигнутих од приватних људи против општине београдске због накнаде штете, проузроковае нивелисањем улица, па са тим извештајем да председништво поднесе и ову молбу одбору на решење

ОПШТИНСКИ ПОСЛОВИ.

Књижница Светосавске вечерње школе.

Ученици светосавске вечерње школе, који се по вас дан баве по разним пословима својим, а у вече долазе у школу да уче, према приликама у којима су, не би ништа читали, сем књига школских. А да је читање одабраних књига корисно, и да је то *проширавање обнова и утврђивање* онога што се у школи учи, то је извесно.

За то је управа ове школе дошла на мисао, да *поред школе* установи и нарочиту *књижницу за ученике*. Стога је прошле године преко новина позвала све патриоте, да учине какви прилог у књигама, за које масле, да ће ученицима ове школе, који су већином сиротани из Отоманске царевине, бити од користи. И одзив је био леп. Па које од ових добровољних прилога, а које из магацина друштвеног у Дому састављена је *лепа збирка*, којом су се прошле године већ служили ученици. Сваки је ученик старијих разреда прочитао већ по десетак књига, из ове књижнице, а по неки и више. Тако је поред наставе створен још један *расадник српске мисли и просвете*.

Ми ово износимо са жељом, да пријатељи ове школе и данас не забораве на

— места, где је било највише хајдука, и где се највећма и доцније, у почетку овога столећа припремио народни устанак. Трећи пут, готово исто тако опасан, водио је од Шапца, остављајући на десно Белу Реку и горе Цер (Sacer), „Chirbenico“ (можда Криваја?) Крупањ (Cru-pno) и Зајечу (Zažza) у подринском округу, иде у Ваљево, а одатле на Мораву, састављајући се с напред поменутих путем.⁽¹⁾ Таких опасних путева било је још више у Босни. Најглавнији је онај од Фоче на Пљевље, Пријепље, Нови Пазар, па преко Копанника, топличком равницом на Ниш, Софију итд. или преко Митровице, Вучитрна, Приштине, Вардара, Вршке Бање, Дубнице, на Татар-Пазарцик у Филибе и даље.⁽²⁾ Са овим путем везивао се онај од Скадра преко Пећи и Јањева, или онај други од Бара, Будве и Котора у Бреково и Пећ, па на Јањево и даље. Још је било друмова, који су просећали Босну и Херцеговину, састављајући Србију са Јадранским морем. Сви су они пролазили кроз камените стене и густе планине, нарочито у Босни и Херцеговини, па с

сиромашне ученике њене, и на то, да ће књига њина овде допети више рода но игде.

Цена угља. Угаљ из државног Сењског рудника може се добити по овим ценама:

I-ва врста крупнице.	дип.	160.00
II-га „ крупан угаљ	„	140.00
III-ћа „ угаљ у величини орашчића	„	80.00
IV-та „ ситан угаљ (грис и прашина)	„	30.00

За 10.000 килограма франко утоварено у вагоне на Сењском руднику.

Подвоз до станице београдске кошта дип. 54.60 За 10.000 килогр.

Препоручује се грађанству као врло ваљан и домаћи.

Статистика пожара у вар. Београду У месецу Септембру ове године десила су се три пожара и то један у кварту Палилулском, један у врачарском, и један изван вароши. У истом месецу прошле године десило се пет случајева.

Цена лебу. За прошлих 10 месеци ове године биле су ове цене лебу у вароши Београду:

Од 1. Јануара па до 15. Априла закључно била је цена лебу 19 пара по килограму а продавао се по 20 пара леб у тежини од 1052 грама.

Од 16. Априла па до 1. Маја закључно била је цена лебу иста, само је леб био тежак 1053 грама за 20 пара.

Од 2. маја па до 1. Јуна закључно била је цена лебу 21 пара по килограму а продавао се леб по 20 пара у тежини од 952 грама.

Од 2. Јула па до 1. Јула закључно била је цена лебу 20 пара по килограму, пошто се је и леб продавао у тежини од 1000 грама.

тога није ни чудо, што се по њима највише налазило хајдучких чета српских, за све време турске владавине над Србијом!⁽¹⁾

Кад је султан Сулејман I. полазио г. 1526. на Мухач, Хамер спомиње да је 22. јуна прошао кроз моравску долину, и да су тада, за време одмора „*скупилачи хране побили многе Србе*.“ (Die Fou-ragierer tödteten viele Walachen); а кад је приспео, 4. јула, под Авалу, ту је „*шест Срба, који беху изашли у илџачку под, Авалом погубио*“ (Sechs Walachen, die auf Raub ausgingen, unter Hawala hingetrichtet). Ово није ништа друго, до неколико несрећних другова, неке чете хајдучке, која је изашла да штогод упљачка од турске војске, па је јамачно била разбијена. Исто тако, кад је султан г. 1532. полазио на Угарску, спомиње се, да је тада вођен на путу неки „дневник“ који такође Хамер саопштава у својој историји: „20. јуна султан остаде у Јагодини; велики везир коначоваше у Аккилисе (Бела црква, данашња смедеревска Паланка); прошао је четири моста.

(1) Rad југосл. акад. књ. XLIX, стр. 127—128.

(2) Харфов пут (Rad југосл. акад. књ. XLII, стр. 211—182).

(1) Опширније о овим друмовима види у „Отаџбини“ књ. VII, стр. 85, 376, 567; књ. VIII, стр. 215 и 604. — Rad југосл. акад. књ. XLII, XLIX, LXII, и LXXXIV.

Од 2 Јуна па до 1 Септембра закључно била је 19 пара по килограму а продавао се леб по 20 пара у тежини од 1053 грама.

Од 2. па до 15 Септембра закључно била је 18 пара по килограму, а продавао се леб по 20 пара у тежини од 1112 грама.

Од 16. Септембра на овамо цена је 19 пара по килограму, а продаје се леб по 20 пара у тежини од 1053 грама.

Ова последња цена вредеће до 1 Новембра закључно.

СТАТИСТИЧКИ ЗАПИСИ

У ОПШТИНИ БЕОГРАДСКОЈ

Путнички саобраћај вароши Београда, у седмици од 10. Окт. до 17. Окт. 1893. год. допутовало 1024, одпутовало 752. Од којих су:

а.) Пола: мушког 992, женског 32.

б.) Вероисповести: православне 952, католичке и протестан. 53, мојсијевске 18, мухамеданске 1, свега 1024.

в.) Постојбина: Србија 773, Аустро-Угарска 114, Босна и Херцеговина 5, Црна

Гора 6, Грчка 2, Турска 86, Бугарска 4, Румунија 7, Русија 3, Германија 9, Франц. 3, Италија 4, остале државе 8.

г.) Занимање путника: Тежаци и економи 50, Занатлије 108, Трговци 506, индустријалци 2, шпекуланти и предузимачи 21, Гостионичари 28, Интелигенција (војска) 136, Ђаци 42, раденици и помоћници 26, Пиљари и бозације 12, надничари и слуге 42.

Из статистичког одељка општине вароши Београда 20. Октобра 1893. год.

ПУТНИЧКИ САОБРАЋАЈ

вароши Београда за месеце Август и Септембар 1893. године.

Месеци	ПОСТОЈБИНА ДОПУТОВАЛИХ ПУТНИКА													
	Србија	Аустр. Угар.	Босна и Хер.	Црна Гора	Грчка	Турс.	Бугар.	Рум.	Русија	Герм.	Фран.	Итал.	Остала Европа	Ваневр. државе
Август	3125	503	109	53	25	70	34	24	16	29	40	11	18	2
Септембар	3255	424	35	32	10	160	22	16	13	10	13	13	28	2
Месеци	ЗАНИМАЊЕ ПРИСПЕЛИХ ПУТНИКА													
	Тежаци и Економи	Занатлије	Трговци	Индустријалци	Шпекул. и предуз.	Гостионичари	интелиг. (војска)	ученици	Радници помоћн.	Пиљари Бозације	Наднич. и слуге			
Август	211	299	1451	20	67	114	771	312	59	32	391			
Септембар	243	349	1838	44	80	84	545	315	73	38	183			
Месеци	ПОЛА		ВЕРОИСПОВЕСТИ				СВЕГА		СВЕГА					
	мушког	женског	Православ.	Неправосл.	Мојсијевци	Мухамедовци	допутовало	отпутовало						
Август	3800	59	3510	430	67	52	4059	3264						
Септембар	3804	29	3672	246	66	49	4033	3496						

У Београду 4. Октобра 1893. г.

Статист. одељак општ. вар. Београда.

Неколицини ђаура, који се друмом силажу одсекоше главе⁽¹⁾. Ова неколицина ђаура, којима султан даде одсећи главе, нису нико други, до хајдуци, који су изашли на друм у намери, да иза бусија причекају турску војску, и да јој нанесу колико било квара. Јер из путописа, које су нам о нашим земљама оставили ондашњи путници, који су највише у посланствима угарским и аустријским путовали кроз наше земље за Цариград, види се, да је у XVI. ст. било највише хајдучких чета баш у овој моравској долини. Тако путописац Герлах, који је путовао кроз Србију године 1573. у једном посланству аустријском, кад је ишао од Ак-килисе (Паланке) до Баточине, вели: „Ваљало нам је умножити пешачку и коњичку пратњу, јер кажу, да се у томе крају врзе једна чета од 80 хајдука.“ — А кад су сутра дан пошли даље кроз густе шуме, дали су им уз пратњу још и „пусту момчадију рашку, која је ишла босонога, и у место оружја носила тојаге или као нека копља.“⁽²⁾ Ова „чета од 80 хајдука“ јесте читава војска, и без сумње нараста од

мање чете, којој је зачетак у првој половини XVI. столећа. Могли бисмо навести још и других оваких примера, али и ови довољни су, да нам покажу доста јасну слику активнијег дела нашега народа под Турцима; чија пак радња није могла остати без последица на морални дух и онога дела народа, који се крстио именом „раје“, и остао на своме огњишту, макар да кулучи и своме тиранину.

Како је тај мирни део Срба, та раја турска мислила о своме националном задатку, и о својој слободи, баш у почетку XVI. ст. нека нам опет покажу страни путници. Год. 1530. путовало је такође једно посланство бечког ћесара Фердинанда у Цариград. Тумач тога посланства био је учени Словенац *Курипешкић*. Као добар зналац српског језика, могао је он, где је год дошао, усмено разговарати се са српским становницима, и чути из њихових уста јадање и хвале на свој живот под Турцима. Тако на једноме месту свога путописа, који је за нас важан и са интересних географских података, вели ово: „Колико смо пута гледали становнике у Босни, где пред нама стоје скрштених руку, уздишући и на набо погледајући, а не сме-

доше с нама речи прозборити! Али чим им се даде прилика, да су на само с нама одмах узеше говорити: „Ох, с каквом ли смо жудњом очекивали да нас с Христом спасете и ослободите.“ — А на другом месту: „Ови исти Срби, које као Хришћане затекосмо, много нам љубазности указаше. Па би тек по неки старац изашао, те млађима говорио: „Погледајте, така су господа била и у овој земљи, кад наши очеви живљаше!“... Ох Боже, ми смо се вазда уздали, ви ћете нас ослободити, али ево сад и ви идете да се турском цару покорите.“⁽¹⁾ Још један пример. Хрват Ђурђевић у једном спису (*Exhortatio contra Turcos*, од 1545.) говори како би требало, да се хришћански владари сложе противу Турака, наставља: „Хришћани у европској Турској најватренијом жудњом очекују хришћанску војску. И чим би се таква војска појавила, одмах би они отпали од својих господара (не треба сметнути с ума, да су Турци силом нагнали Србе, да им служе у ратовима као војници) и тирана, који их тако страшно гњече. Устали би сами на њих да их бију, и већ тај устанак дао би нам, или бар олакшао би

(1) Гласник срп. уч. др. књ. XXXVI. стр. 198—199.

(2) Гласник срп. уч. др. књ. XXXVI. стр. 205.

(1) Годишњица Н. Чушића, I. стр. 70.

ОПШТИНСКЕ ЛИЦИТАЦИЈЕ

Пошто суд општине Београдске није одобрио држату лицитацију за давање под закуп права продаје пржене и туцане кафе у реону општине Београдске, због мале изишавше цене, — то ће рачуноводство истог суда, држати другу лицитацију на дан 29 овог месеца од 2—5 сахати по подне у својој канцеларији за давање овог права под закуп.

Кауцију полажу српски грађани 600 дин. а страни дупло.

Погодбе о овоме закупу могу се видети сваког радног дана у канцеларији рачуноводства.

Ко жели ово право узети под закуп, нека означеног дана дође и лицитира

СБр. 16878 — Од суда општине града Београда, 16 Октобра 1893 год. у Београду.

Пошто се није могла држати одређена лицитација на дан 19 овог месеца, за давање под закуп права продаје цубока од заклате стоке на општинској кланици, зато што није имало довољно лицитаната, — то ће суд општине града Београда, држати другу јавну лицитацију на дан 30 тек месеца, од 2—5 сати по подне у канцеларији рачуноводства овог.

Кауцију полажу српски грађани 3000 дин. а страни дупло.

Погодбе о овоме закупу могу се видети сваког дана у канцеларији рачуноводства.

Ко жели ово право под закуп узети нека означеног дана дође и лицитира.

СБр. 17087 — Од суда општине града Београда, 21 Октобра 1893 год. у Београду.

Пошто се није могла држати одређена лицитација 20 овог месеца, за давање

под закуп меса од бобичавих свиња које се кољу на општинској кланици, с тога што није имало довољно лицитаната, — то ће суд општине града Београда, за давање под закуп истог права, држати другу јавну лицитацију на дан 3-ег Новембра тек. год. од 2—5 сахати по подне у канцеларији рачуноводства свог.

Кауцију полажу српск грађани 50 дин. а страни дупло.

Погодбе о овоме закупу могу се видети сваког дана у канцеларији рачуноводства овог суда.

Ко жели ово право узети под закуп, нека означеног дана дође и лицитира.

СБр. 17172. — Од суда општине града Београда, 21 Октобра 1893 год. у Београду.

IV. На дан 25. Октобра од 2—5 сах. по подне, — за давање под закуп исправке возова општинских, сарачко-тапетарски рад.

V. На дан 27. Октобра од 2—5 сах. по подне, — за давање под закуп подкивања коња пожарне чете и волова рабац. општин. возова.

VI. На дан 28. Октобра од 2—5 сах. по подне, — за давање под закуп исправке рабац. општинских возова.

VII. На дан 1. Новембра од 8—12 сах. пре подне, — за давање под закуп плаца општинског више чесме „кџагиње Љубице“.

VIII. На дан 1. Новембра од 2—5 сах. по подне, — за давање под закуп II. пећине у таш-мајдану.

IX. На дан 2. Новембра од 2—5 сах. по подне, — за давање под закуп чишћења пијаца у вар. Београду.

Погодбе о овим закупима могу се сваког радног дана видети у канцеларији рачуноводства.

Ко жели ма шта од овде изложених права узети под закуп, нека означеног дана дође и лицитира, пошто положи прописану кауцију.

СБр. 12.755 — Из канцеларије суда опш. града Београда, 14. Августа 1893 год. у Београду.

САСТАНАК

ОДБОРА ОПШТИНЕ БЕОГРАДСКЕ

Састанак држан 15. Јула 1893 год.

(извод из стеногр. вележака)

(СВРШЕТАК)

После конференције буде поименичним гласањем решено, да на вино буде трошарина 8 дин. а на ракију 10 дин. од хектолитра и на млеко 5 пара од литра.

Што се тиче пива да се одборници г. г. М. Марковић, др. П Поповић и А. Одавић споразумеју са г. министром унутрашњих дела.

Председник, саопштава да је на дневном реду питање о „Цветном тргу“ па даје одбору о томе предмету ово објашњење:

Још 12 Марта 1885 год. поднело је 250 грађана молбу општини београдској, да им се уступи земљиште, на коме је сад подигнут „цветни трг“ а које је у оно доба било пољана обрасла боцом. Та је молба 12. Априла исте године била решена пред општинским одбором. Допуштено им је, да праве трг, с правом уживања прихода за три године. Но они се 29 Јуна идуће 1886 год. обраћају понова одбору и моле да им се продужи рок још на 5 година подносећи том приликом општини инжењером израђен план како ће та пијаца бити подигнута. Одбор им је ту молбу уважио 18 Јула 1886 године; добили су дакле прво рок од 3 а за тим од 5 свега од 8 година. По плану одобреном друштво је отпочело рад

Поводом тим што смо ми од друштва тражили наплату тротоара око тога општинског плаца друштво се обраћа општини и тражи да му се продужи рок још за 6 година те да плати тротоар и да још много шта тамо уради.

Молбу сте им чули прошле седнице а сад молим вас да приђете решавању.

нам победу. Сваки би Турчин у самим својим слугама нашао осветника и непријатеља; у градовима би био окружен издајницима, који би га оставили и на другу страну прешли. У опште, Хришћани у Турској врло ниско мисле о турском оружју, и признају Турцима само, да су вешти у чаркању.”⁽¹⁾

Зар се из свега овога не види, да српски народ и у часовима највећег некушења није никада напуштао мисао свога ослобођења и своје освете над Турцима? Турци, и ако су административно владали свима српским покрајинама, ипак у самој ствари, Срби са њима нису никада престајали водити рат, од пропасти своје, па до данашњих дана. Турци живе и господаре у градовима, али Срби су господари села, планина и густих гора, где турска нога никад не сме крочити без опасности свога живота. Па и онде, где Турци живе изван тврдих зидина градских, нису слободни од српских хајдука, већ своје паланке ограђују читавим палисадима и утврђењима, будући једнако на опрезу, нису ништа друго, до „гарнизони у нешријатељској земљи“. Герлах, на свом путу, овако описује изглед Ак-килисе

(Паланке): „Место ово лежи на брду и доста је велико. У једној половини живе зијамници и други Турци, и та је половина обрађена и утврђена.“⁽¹⁾

Мирне савести, да је витешки дух потлаченог српског народа у почетку XVI. столећа сијао величанственом светлошћу народног одушевљења и жудње за слободом, и светлошћу јаке политичке свести своје — можемо сада прећи к оним Србима у угарској краљевини, који смрћу последњег свог деспота, беху и сами доведени у таково стање, да ни сами нису знали како да се у њему нађу....

Организација српске деспотовине у Угарској, на темељу које они мишљаху засновати ослобођење своје потлачене домовине; Србе сматраху Мађари само као колонисте, са одређеним привилегијалним заштитама а као угарске држављане само у толико, у колико се срећа или несрећа краљевине подједнако распростире на све њене становнике — оно прво беше девиза у политичком животу последњег деспота српског, Јована Бранковића. Ну прераном смрћу његовом, сви његови

красни идеали, као и оне лепе наде васколиког народа српског, разбише се о таласе, који после 1502. г. заплускиваху угарске Србе. Немајући ни једнога такога свога вођу, који би га могао заступати и бранити од самовласних пожуа охолога мађарскога племства, српски народ у Угарској, не беше у стању одупрети се извесним уредбама, које Мађари уношашу у њихово унутрашње уређење, а чије се опасне последице из почетка не могаху да наслуте. Тако су Мађари могли, без икакве сметње од стране српскога елемента, увести у живот комитатску уредбу врбавског трипарцијума (verbötztischen Tripartium), по којој се и српско становништво у Угарској, по примеру Мађара, раздели на касте: свештеничку, племићку, грађанску и селачку.⁽¹⁾ Озбиљнији политичари лако би могли у овоме назрети задњу намеру Мађара. Колико смо пута напоменули, да је и Матијина политика још била, да се што више Срба насели у Мађарској, али да им се не допушта никаква живља и сложенија организација. Сад, кад су околности такве биле, да су Срби све до краја XV. ст., поред све невољ-

(1) Годишњица Н. Чулића, I. стр. 70—71.

(1) Гласник срп. уч. др. књ. XXXVI. стр. 208.

(1) Engel v. H. J.: Allg. Welthistorie, B. III. одсек Gesch. v. Servien, S. 455.

Соломон Азријел — је мишљења, да им се продужи тај рок на 6 година кво што су и тражили али да се подвргну контроли општинској те да општина може видети шта и како раде.

Раденко Драговић — Тражи, да друштво тамо назначи, шта мисли у току ових 6 година на тргу урадити —

Др. Павло Поповић — У подужем говору објашњује потребу продужења концесије, пошто је друштво својим досадањим радом доказало, да то заслужује. — Противан је предговорницима, који траже контролу над друштвом као и томе, да друштво у напред каже, шта мисли у току ових 6 година радити, пошто је друштво до сада својим радом стекло право, да му се верује да ће и даље на унапређењу трга и врачарског краја радити. Једино што би желео, то је, да друштво рад свој објављује, те тиме упозна целу општину београдску о својим делима, приходима и расходима.

Гавра Бркић — Потпомаже тражење друштва

Раденко Драговић — Остајући при својој ранијем тражењу додаје, да ни он није противан молби друштвеној, само би хтео, да оно положи рачун о свом досадањем раду, приходу и расходу.

Андра Одавић — Разлаже, какве је користи до сада друштво допринело у погледу улепшања вароши на том крају и изјављује, да ће гласати да се друштву уважи молба.

После још неких незнатних објашњења би усвојена молба друштва.

На свршетку седнице — буде одобрено председнику општине 15 дана одсуства с тим, да га у дужности заступа члан суда г. Јов. Антонијевић.

Састанак држан 29 Јула 1893 год.

Председник — Пошто има довољан број одборника отвара седницу, и моли да саслушају савеник прошлог састанка (Секретар прочита који се усваја.)

Соломон Азријел — Извештава одбор да је за школу у Чупићевој улици на новом селишту узета кућа Младена Тодоровића према решењу одбора.

Одбор прима к знању овај извештај.

ности мађарске, ипак успевали да се живље организују у компактније масе; онда аманет беше потомцима Матијиним, да гледају да Србима укину даљу могућност јачања и концентрисања њихова. Прилику им је зато дала смрт последњег деспота. Србе треба само поделити на касте, па појединце међу њима, разним начинима, задобити за своје задње намере, и онда је олако створена провала међу њима, коју дуго неће бити у стању поунити. И заиста у овоме су Мађари имали нека успеха. Успели су, да за неко време задрже точак напретка живота српскога народа; деспотско достојанство, не дајући га више Србину, заслужном јунаку, понизили су у очима самих Срба, те га готово свели на голу титулу, коју су давали коме су они хтели. С тога можемо слободно рећи, да после 1502. г. није више било правог деспотства српског, већ само празне титуле, којом су Мађари располагали по својој вољи. То је политичко стање угарских Срба у почетку XVI. столећа.

Неки наши историци хтели би да нас утеше, попуњавајући ову празнину у историји деспотства српског у угарској са правним српским преставницима, — лицима, којима би хтели силом наметнути, поред голе титуле и неку деспотеку власт,

После овога С. Азријел тражи, да се избебре комисија, да проучи понуду за грађење кеја и антрпота, коју је по чувању поднела једна банкарска кућа из Париза.

Милутин Марковић — Предлаже да се преко овога предлога пређе на дневни ред с тим, да председништво у скоро изнесе ову ствар на решење.

Андра Одавић — Потпомаже предлог С. Азријела излажући да је грађење кеја и антрпота у Београду врло хитна и потребна ствар и да се не сме одлагати. (*Председник* — прима да у идућој седници реферише о том.)

Председник — Извештава одбор, да би требало топчидерски друм што пре оправити, јер је веома искварен а поред тога и државна власт издала је наредбу, да се ова оправка што пре предузме. Позива одбор, да саслуша прорачун за ову оправку.

Секретар — Проч. та прорачун.

Председник — Пита, да ли одбор одобрава предвиђени кредит? (Чује се: одобрава се с тим, да се држи лицитација.)

Др. Марко Лeko — Примећује, да финансијске околности неће допустити да се овај друм ове године оправља, с тога изјављује, да је у начелу за то, да се оправка овога друм изврши али не сад већ да се до пролећа одложи.

Коста Михајловић — Мисли да би за сад довољно било, да се друм наспе а не да се темељно оправља.

Шеф грађевинског одсења Тодор Селесковић објашњава да би требало оправку темељно извршити, а то се сад до јесени не може учинити а ситне оправке не би требало чинити, јер те би биле без цељи. Мишљења је да се темељна оправка одобрн с тим, да се јесенас држи лицитација а оправка отпочне на пролеће. Одбор прима предлог Селесковића.

Председник — Моли одбор да саслуша извешће о грађењу марвеног трга на тркалишту до старог гробља.

Секретар Прочика извешће.

Марко Велизарић — Мисли да би поред обора требало саградити и штале за стоку и т. д.

какву имаћаху Змај-деспот Вук и Јован Бранковић. Ну то су слабе утехе кад ствари стоје са свим друкчије.

Све до скоро код нас се држало — а у школама српским, на жалост, и да нас се још предаје — да је после смрти последњег деспота Бранковића, деспотом угарских Срба постао неки хумски кнез? *Стеван Штиљановић* кога је тобоже удова Јованова, Јелена, позвала у Угарску, и као сроднику куће Бранковића дала му деспотеку власт, да он брани сремске равнице од Турака, кад она, као женска страна, бејаше немоћна.⁽¹⁾ Кад човек узчита поменуте писце, и види са каквом збиљом и поузданошћу они ово тврде, и нехотице, ма био и о противном уверен, морао би посумњати у своје знање. А још је чудније то, да се овака крупна историјска ствар и до данас могла пропустити у наше књиге и школе, а никако није критици подвргнута. Али заблудама се најзад мора спречити даљи пут. Данашњи резултати историјске науке, нарочито о овоме питању, говоре: да „деспот“ Штиљановић није наследио

(1) Види Стојачковића А: Черте птд. стр. 12—13 — Рісота Е. (Павловића Ст): Срби у Угар I. стр. 46. — Витковића у Гласн. срп. уч. дг. књ. 67. страна XXX-XFVI. и књ. XXVIII.

Томас Селесковић — одговара Велизарићу и рече:

Као што сам казас, ми треба да смо на чисто у начелу. Обори покривени граде се онде, где се стока мора по неколико дана да задржава. И ту треба да има штала и свега што је за исхрану стоке потребно; а отворени обори служе за један дан и из тих обора, стока се мора, по свршетку пијаци, изгонити и по шталама размештати. За покривање целог тог простора, као што каже г. *Велизарић*, требало би врло много штала и ваздан којечега и то би, према броју стоке који је предвиђен, коштало на 100 000 дин. То пак није нужно према овом, што ми хоћемо да постигнемо овим тргом, јер ми хоћемо да подигнемо отворене оборе за стоку, која ће да пробави дан на пијаци.

Андра Одавић — нема шта против пројекта, само мисли да би боље било, да се марвени трг постави с ону страну пута ка новоме гробљу, да би тиме исти био што даље од вароши Вели, да о томе постоји и једно одборско решење.

Председник — одговара Одавићу и рече: да ће ова пијаца остати привремено овде, док се не подигне кланица, а кад се кланице подигну онда ће се она са свима потребама да снабде и тамо ће се стока продавати. Тамо мора да има и штала и свега другога.

Андра Одавић — у одбрану свог мишљења наводи, да подизању трга на одређеном месту сметају и колерне бараке.

Соломон Азријел — није противан грађењу трга, само мисли, да не би требало толико новаца утрошити, кад се наводи, да је ово привремено.

После још неких објашњења односно простора и удаљености марвеног трга и потребног земљишта за вежбање војске, приступило се поменичном гласању.

Пошто се је при овоме увидело, да су неки одборници отишли из седнице те није остало довољно за решавање, председник је закључио седницу а овај предмет остао, да се у идућој решн.

Састанак држан 7. Августа 1893. год.

Милутин Марковић — у подужем говору разлаже, да се не може решавати о овоме питању све донде, док се не поднесе извештај о томе, да ли је оно што је готово, урађено по

српски деспотски престо, после Јована Бранковића. Па ко је? Одговором на то питање уједно се објашњава и онај врло значајан појав, зашто је важност и углед српског деспотства јако понижен у очима самих Срба? У истраживању лица, које је наследио Јованов престо, нећемо далеко ићи; осврнућемо се на наше летописе, који нам и у овој прилици дају врло повољна објашњења. Тако, један летописац говорећи о животу Јованова брата, владике Максима, вели: „*Максим же немоги жити в Сремоу без брата своего Иоана, занје крал предавае срем иному по илемеи своему господствовати и обладати переходит с матерју своеју Аггелиноју в Савроматију, и начелникоу земље тое Иоану Радоулоу воеводе, носе с собою два ковчега с мошци отца своего и брати своего Иоана.*“⁽¹⁾ Јасно нам се каже, да је деспотство српско наследио, после Јована не Србин, већ по вољи краљевој „*ини по илемеи својему*“, и да зато владика Максим не може да живи у Срему, већ бега влашном војводи Радулу. Само ко је тај „*ини*“ (туђин) на српском престолу? У Пра-евим анализима, налазимо на једном декрету сабора угарскога од 1505 г. по

уговору. Једино се може сада решити да ли ће општина поступити по уговору или ће одобрити продужење рока за инсталацију, пошто се јасно види из поднетог извештаја, да није инсталација довршена у остављеном року.

Стеван Чађевић — потпомаже предлог Н. Х. Поповића односно тражења одговора од друштва на поднети извештај а противи се др. М. Т. Леку, да се упитају оvd. стручњаци за мњење о доброту извршеног посла, пошто се ти људи већ давно не баве електрогехником у оној мери, у којој она напредује, те с тога остаје при своме, да се са стране доведе.

Андра Одавић — подуже говори о целом до садањем извршеном послу критикујући га и тражи да се сачека са решењем док не поднесе извештај свој и г. Ђ. Станојевић као стручни члан комисије

Др. Павле Поповић — као члан комисије објашњује да се у извештају поднетом не говори ништа са техничког гледишта о извршеном послу са тога, што су чланови комисије — техничари и стручњаци отсутни, с тога је и он мњења, да се о главном питању не може данас допети решење, али мисли, да би требало данас решити о тражењу друштва, да му општина плаћа од 3 Авг. 1893. год, за осветљење оних лампа које су већ наменствене.

Др. Марко Лeko — говори у истом смислу као и др. П. Поповић, те мисли, да за сада треба да се одбије у опште свако плаћање, докле друштво целокупно осветљење не преда.

Мата Јовановић — Слаже се с др. П. Поповићем и др. Леком, и противан је да се делимично осветљење прима. Жели да се доведе стручњак са стране, да каже, да ли је добро урађено, што је урђено.

Тодор Селесковић, управник — објашњује, да је у своме извештају предложио да се доведе стручњак странац само у том случају, ако се стручна оцена радова не буде могла добити од г. Ђ. Станојевића.

Председник — обраћа пажњу одбору на напомену Селесковићеву, као умесну, да се прво упита г. Ђ. Станојевић за мишљење о до сада извршеној инсталацији.

После овога одбор усвоји мњење Селесковићево.

А. Одавић, тражи да се изнесе и решење предлог П. Поповића, да ли да се прими делимично осветљење или не.

Стеван Чађевић — говори против примања делимичног осветљења.

Селесковић — управник — предлаже да се о овој ствари свако пише друштву: да је комисија нашла, да је инсталација осветљена непотпуна према уговору и за то се не прима; а да ли ће оно и даље осветљавати варош то је његова ствар (чује се врло добро) Делимично осветљење не прима се.

Одбор је примио овај предлог после чега је седница закључена.

Састанак држан 7. Августа 1893 год.

Председник. — Отвара састанак, пошто има довољан број одборника. Моли да одбор саслуша записник прошле седнице (секретар прочита) прима се.

Председник наводи да се је трећег Августа ове године навршило две године, како је закључен уговор између општине и предузећа за електрично осветљење и грађење трамваја у Београду. Тога дана требало је да се констатује, у каквом се стању ова два предузећа налазе. Ради тога је образовао две комисије и моли одбор да чује њихове извештаје

Секретар чита први а управник грађевинског одељка г. Селесковић други технички извештај

Председник. — Узме реч: Чули сте господо, оба извештаја. Томе раду дало је повода поред услова изложених у уговору још и то, што су предузетници електричног осветљења били управили писмо на општину, да им општина, наравно према уговору одреди време, кад ће они да пале лампе, и колики број и што је главно, што они траже накнаду за осветљење и ако нису наместили хиљаду лампа него само 422, Због тога ја нисам знао како да се крећем у овој ствари док не чујем од одбора његово мишљење. По самој овој ствари још нису никаква испитивања чињена нарочито на оном машинском делу, те да се види колико су предузимачи и на томе раду били смотрени, ма да се по радовима ван централе може мислити да ни тамо није све потпуно свршено.

Бока Димитријевић — Мисли, да би требало сачекати са решењем по овој ствари, док надзорна комисија не поднесе свој извештај.

Стеван Чађевић, — У подужем говору критикује рад друштва око инсталације електричног осветљења и предлаже, слажући се са Селесковићем, да се доведе са стране стручњак, који би могао с поузданошћу казати да ли су машине и друге ствари инсталиране онако како данашња електротехничка наука захтева.

Др. Марко Лeko — рече: из оба ова извештаја, који су нам прочитани, сазнали смо да инсталација електричног осветљења није готова. Међу тим по уговору, она је требала да буде 3. Августа готова. Питање је сад шта треба одбор да ради, да ли да се користимо оном чланом, за раскинуће уговора или да нешто друго предуземо. Ја нисам за раскидање уговора, јер као што је познато пре извеснога времена имали смо овде молбу друштва за електр. осветљење, у којој је тражило, да се одобри продужење извршења овог посла, (председник: и замена) а тражена је и замена а у исто време и продужење рока довршавања инсталације. У неколико што то питање није решено онда кад је друштво молбу поднело, може се друштво бранити и наводити то за узрок што није са инсталацијом могло бити благовремено готово. Питање дакле није чисто и јасно, — да ли је њихова кривица што инсталација није готова до уговореног рока. На први поглед изгледа да би најпростије било сае решити ону молбу друштва о продужењу рока, али према извештају г. директора грађевинског одељења, мораћемо пре свега да узмемо у обзир оне примедбе, које је г. Селесковић у своме извештају навео и да према њима тражимо да се што пре доврши и усаврши инсталација електр. осветљ. вароши. Ја се слажем с г. директором грађевинског одељења да се што пре ангажује један електротехничар, који ће се овим пословима бавити, да прегледа извршене послове, да опроба динамо-машине, да види, да ли су добре, да ли наменствене лампе дају такву и толику јаку светлост, колика је предвиђена уговором и т. д. Али док се не би нашао један савестан поуздан и потпуно стручан електротехничар са стране, можда би нам могао послужити и један наш овдашњи стручњак, за кога сам слушао, да је пређе радио код Едисона и да је познат с тим пословима а то је државни механичар г. Хабер. Слушао сам исто тако, и за про-

коме на мађарски престо, после изумрља рода Владислављева, не може туђинац доћи — између потписа осталих мађарских магната и „Joannes Berizlo regni Rasciae Despotus.“ Тако исто на другом декрету, од г. 1506. само: Joannes Despotus Rasciae,“⁽¹⁾ Оригинални дипломама, које је у својим опширним анализама употребно поменути мађарски историк, мора се поклонити сва вера. И кад је тако, онда из горњег излази, да је за време 1505. и 1506. г. био деспотом Срба неки Јован Бериславић, који је без сумње, наследио то звање, негде одмах после 1502. г. само треба знати, од кога је он рода и племена, те се нашем летописцу чини „ини“ — туђин.

Месић професор, расправљајући на једном месту⁽²⁾ о племену хрватске великашке породице Бериславића, дотакао се узгред и о овом Јовану Бериславићу српском деспоту, и на основу још других, непобитно-аутентичних доказа, доказао, да је српским деспотом у Угарској, после смрти Јована Бранковића, био по вољи краљевој, Јован Бериславић из хрватске породице истога имена.⁽³⁾ Отуда

је он дакле, као Хрват, српском летописцу, а и српском народу „ини“ — туђин? Кад већ то знамо, онда ће интересно бити, да сазнамо: како је он, као странац, могао добити звање и престо српскога деспота. После смрти Змај-деспота Вука 1485. г. од његове породице остала је у животу само његова жена, удовица Барбара. Али она није дуго остала удовицом, јер се последњи пут као таква спомиње г. 1494. 11. јануара, и с тога Месић ставља, да се она преудала за једнога члана Бериславићеве породице, Фрању Бериславића, „негде год. 1495. или барем у првој половини 1495. год.“⁽¹⁾

Фрањо је добио уз њу у мираз и сва њена добра, која јој је Змај-деспот Вук тестаментом био завештао још за свога живота. На тај начин племе Бериславића дошло је у родбинске везе са кућом Бранковића. С тога је и краљ Владислав, по свој прилици, мислио, да је правилно, да по изумрљу мушке линије Бранковићеве династије, право на српски деспотат припадне овој породици, која се ородила са Бранковићима, и женском линијом наследила права свих Бранковића. Ну професор Месић још у тешње сроство доводи те две породице, тврдећи:

да је поменути деспот Јован Бериславић узео за жену удовицу Јована Бранковића, Јелену, и да му је по праву женинога наследства морао припасти и деспотски престо⁽¹⁾ Месић је ову своју значајну поставку потврдио довољно јаким разлозима, тако да му ми морамо за сада веровати. И као таквоме правном наследнику деспотског престола, краљ Владислав мирном савешћу могао је дати му титулу српскога деспота, нашавши у њему и човека згодна за извршење својих задњих и скривених мисли и намера, односно дезорганизације српске снаге. Тако је схватао краљ ту ствар, али народ српски, другачије је ценио тај корак краљев, налазећи, да је краљ тим начином погазио светињу њихових националних осећаја, па зато треба он, народ српски, да се одржи на висини правнога гледишта, да тога наметнутога му деспота туђинца — тако се бар онда мислило, јер је Хрват био друге вере — не призна за свога деспота.

(НАСТАВИТЕ СЕ)

(1) Рау Annales г. Hung. т. IV. стр. 313 и 321.

(2) Rad југосл. акад. књ. VIII. стр. 30—105.

(3) На истом месту, стр. 77—78.

(1) Rad југосл. акад. књ. VIII. стр. 63.

(1) На истом месту, стр. 78.

фесора г, Рокнића, да се и он као физичар овим питањима бави, дакле, док се неби једно стручно лице ангажовало, ја бих допунио предлог управника у томе, да се та два господина позову и запитају, да ли би се примили тога посла, да даду стручну оцену о овој инсталацији, и да се констатује ма и привремено, шта је готово и како је готово, те да се према томе знамо управљати.

Никола Хаџи-Поповић. — Тражи, да се извештај преда концесионару, да он одговори зашто није на време посао извршио.

Марко Велизарић. — Наводи, да извештај није потпун, јер се у њему ништа не спомиње о тражењу друштва, да извесне сијалице замени пламеним лампама, нити се спомиње пристанак друштва, да надземне спроводнике замени под земним.

Очскујући на пристанак општине на замену сијалица са пламеним лампама, друштво се са инсталацијом задоцнило, с тога се слаже са Н. Х. Поповићем, да се изиште објашњење од друштва.

КЊИЖЕВНИ ОГЛАС

У свима књижарама може се добити нова књига

НА ПОСЛЕДЊОЈ СТАНИЦИ

ПРИЧЕ И НОВЕЛЕ ИЗ ЛУДНИЦЕ

НАПИСАО

Р. Ј. КРОНБАУЕР

ИЛУСТРОВАО

В. ОЛИВА

I Гавран, II Мајка, III На прагу живота,
IV Снежне јагоде

Еlegantно издање са 17 слика цена 1 дин.
Београд. Књижара В. Валожића.

У свима књижарама може се добити нова књига

НА ЗЕМЉИ И ПОД ЗЕМЉОМ

ПРИЧЕ СВЕТСКОГА ПУТНИКА

НАПИСАО

В. ГАЛУЗЈЕЈЕВ

ПРЕВЕО

Ј. КАРА-МАТИЋ

У Кајени — Игра по цени живота —
Три године међу Патагонцима — Са 7 сл.
у боји — Цена 60 пр. дин.

Београд. Књижара В. Валожића.

РАЗНЕ ОПШТИНСКЕ ТАКСЕ.

I. Димничарство:

- а) За чишћење димњака (цилиндера) без разлике на спратове 0·20 д.
б) За неузидан шнархерд 0·20 д.
в) За узидан " 0·40 д.
г) За велики узидан шнархерд у гостионици 0·50 д.
д) За чишћење димњака од два спрата 0·20 д.
ђ) За чишћење простог димњака . . . 0·10 д.
е) За чишћење чункова од 2 и по метра уједно са пећима 0·10 д.
ж) За чишћење чункова од 2 и по метра уједно са више пећи 0·20 д.
з) За паљење димњака (цилиндера) без разлике на спратове 0·75 д.

II. Празњење помијара и нужнија:

- а) Од кубног метра 10— д.
б) Од акова 0·50 д.

III. Посетарина:

- а) Марка за панче за годину дана . . 3— д.
б) Обнављање изгубљене марке стаје . . 1— д.

IV. Гробарина.

- а) Гроб за децу 7— д.
б) Гроб за одрасле 12— д.
в) Мала гробница 555·52 д.
г) Велика гробница III. реда 998·39 д.
д) Велика гробница II. реда 1099·32 д.
е) Велика гробница I. реда 1684·57 д.

V. Мртвачка кола:

- а) Мртвачка кола стара са два коња . . 12·90 д.
б) Мртвачка кола са анђелима са два коња 24·90 д.
в) Мртвачка кола нова са два коња . . 36·90 д.
г) Мртвачка кола нова са 4 коња . . . 72·90 д.

ТАКСЕ

ЗА ИЗНОШЕЊЕ ЂУБРЕТА

За квартове: Савамалски, Теразијски, Варошки и Врачарски:

1. Од собе и кухиње или мањег дућана са собом 0·25 д.
2. Од две или три собе, са кухињом или већег дућана са магазом 0·70 д.
3. Од четири или више соба са кухињом, од кафане са кухињом, од гостионице са кухињом без штале 1·50 д.

За квартове: Дорћолски и Палилулски:

1. Од собе и кухиње, или мањег дућана са собом 0·20 д.
2. Од две или три собе са кухињом или већег дућана са магазом 0·60 д.
3. Од четири или више соба са кухињом, од кафане са кухињом, од гостионице са кухињом без штале 1 д.

Од суда општине београдске 28. Августа 1892 године АБр. 9449.

БЕОГРАДСКА ПИЈАЦА

ПРЕМЕРЕНО НА БЕОГРАДСКОМ КАНТАРУ
Од 14. Октобра до 20. Октобра 1893. год.

КИЛО-ГРАМА	НАИМЕНОВАЊЕ	ЦЕНА			
		НАЈВЕЋА		НАЈМАЊА	
		ДИН.	ПР.	ДИН.	ПР.
3920	Арпаџица	20		18	
	Брашна кукурузна	9			
5100	" пшенична	16		15	
	Вина бела (од лит.)				
	" црна " "				
2376	Волова	45		40	
	Вуне не пране				
	" пране				
1180	Грожђа	100		60	
668	Дуња	30		20	
21020	Јабука	15		10	
164745	Јечма	9	50	9	
1124	Кајмака	140		120	
	Кожа воловских				
	" јагњећих				
	" овчијих				
12313	Коре брезове	13		11	
	Крава				
44280	Креча	4		3	50
15590	Кромпира	10		7	
	Крупњика				
4511	Крушака	13		8	
66072	Кукуруза нова	7		6	
	Кунуса				
48	Лоја нетопљеног	70		60	
579	" топљеног	100		98	
	Лука аршламе				
90	" бела	45		40	
20993	" црна	25		15	
90	Масла	160		150	
469	Масли	120		110	
399	Меда	50		40	
	Оваца				
133489	Овса	11	50	10	50
30916	Ораја	40		35	
8787	Пасуља	12		10	
	Пекмеца				
	Просе				
447469	Пшенице	11	40	10	50
21902	Ражи	8	50	8	20
	Раб. комов. (од лит.)				
	" " меке "				
98	" шљив. жуте "	1		70	
16660	" " меке "		55		35
22657	Свиња дебелих	75		70	
	" средњих				
97050	Сена	5		4	
842	Сира	120		60	
12060	Сламе	3		2	
	Слапине				
	Сочива				
	Угљена дрвеног				
238000	" каменог	3		2	50
414	Шишарбе	25		24	
	Шљива сирових				
841675	" сувих о. год.	28		11	
4934	камена простог				
11050	мекиње				
10350	ситнице				
43883	воће разно				

УРЕДНИШТВО И АДМИНИСТРАЦИЈА ЈЕ У ЗДАЊУ ОПШТИНСКОГА СУДА